

Финансов сектор: оценки и очаквания #1/2021

Министерство на финансите

ISSN 2367-4733

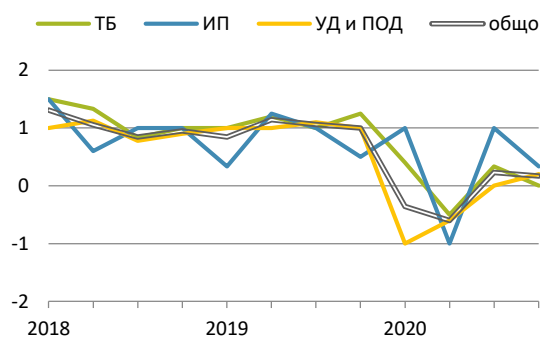
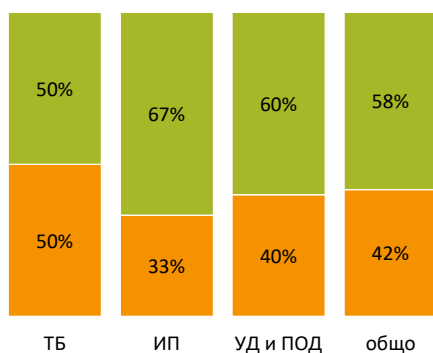
Използвани съкращения: ТБ – търговски банки, ИП – инвестиционни посредници, ПОД – пенсионно осигурителни дружества, УД – управляващи дружества, BGN – лев, EUR – евро, US – щ. долар

Икономическа ситуация

1. Как оценявате икономическата ситуация в страната през IV тримесечие на 2020 г.?

Преобладаващата оценка за икономическата ситуация в страната през последното тримесечие на 2020 г. остава задоволителна, но леко се влошава спрямо тази от предходното издание. Обобщеният резултат остава положителен, но е близо до неутралното равнище. Втората вълна на пандемията от COVID-19 и новите ограничителни мерки у нас и редица европейски държави вероятно са повлияли на тази оценка. Мерките за ограничаване на COVID-19, въведени през последното тримесечие на 2020 г., засегнаха основно потреблението и инвестициите и допринесоха за спад на БВП от 3.8% на годишна база, според експресните оценки на НСИ. В зимната си прогноза за 2021 г. ЕК очаква по-малък спад на БВП за 2020 г. от 4.9% спрямо 5.1% в предходната си прогноза от есента на 2020 г.

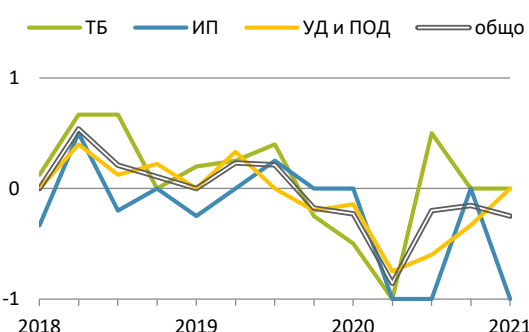
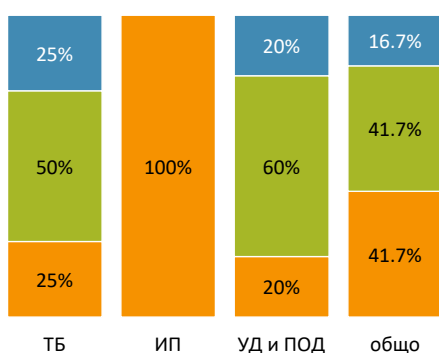

Заб.: Оценките на финансовите посредници за текущата икономическа ситуация са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, текущата икономическа ситуация се оценява много положително. Когато показателят е близък до -2, текущата икономическа ситуация се оценява много отрицателно.

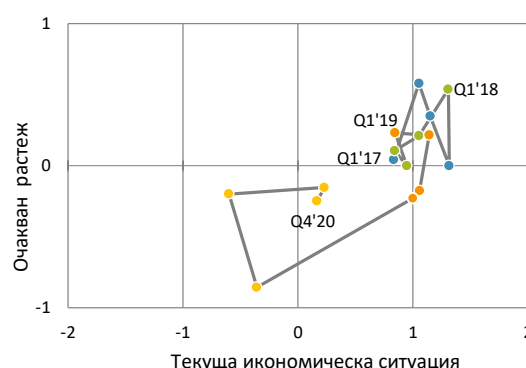
2. Какви са очакванията Ви относно годишния темп на икономически растеж през I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното?

Темпът на икономически растеж през първото тримесечие на 2021 г. ще бъде сходен с този от четвъртото тримесечие на предходната година, но консолидираният резултат от отговорите леко се понижава. Отговорите на анкетираните, както и в предходното издание, са разпределени балансирано между забавяне и запазване, но делът на тези, които очакват забавяне на спада в това издание, намалява. Обобщената балансова стойност остава близо до нулата. През януари бе регистрирано значително увеличение на показателя за бизнес климат, като подобрение бе отчетено във всички сектори. Доверието на потребителите също се повиши, както и очакванията за бъдещата бизнес ситуация в преработващата промишленост, търговията на дребно, строителството и услугите. В същото време консенсусните макроикономически прогнози на международни институции за България бяха ревизирани в положителна посока. В зимната прогноза на ЕК за 2021 г. очакванията за БВП през 2021 г. и 2022 г. спрямо есенната прогноза са по-позитивни. Ревизиите в растежите са съответно за 2021 г. от 2.6% на 2.7%, а за 2022 г. – от 3.7% на 4.9%.

Оценката за настоящата и бъдеща икономическа ситуация

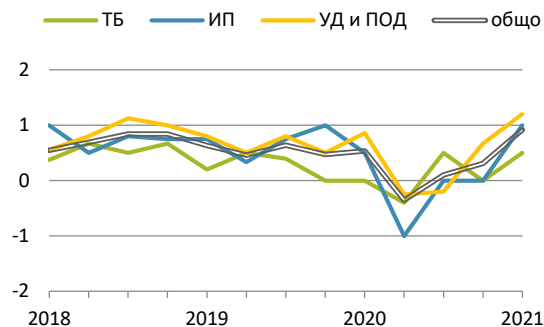
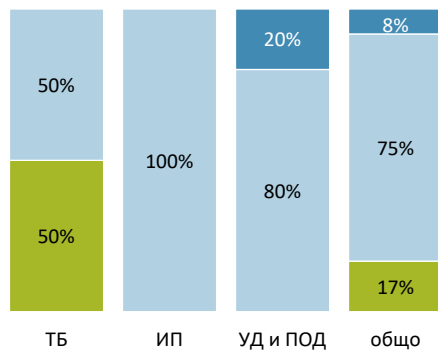
Оценката комбинира обобщените очаквания на финансовите посредници за двете величини.

Заб.: Очакванията за икономическия растеж са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, финансовите посредници очакват ускоряване на икономическия растеж. Когато показателят е близък до -1, съществуват очаквания за неговото забавяне.

3. Какви са очакванията Ви за годишния темп на изменение на потребителските цени през I тримесечие на 2021 г.?

Анкетираните повишават очакванията си за темпа на повишение на потребителските цени през първото тримесечие на 2021 г. спрямо предходното и прогнозира умерено нарастване. През последното тримесечие на 2020 г. инфлацията на годишна база се забави и достигна 0% през декември, а през януари беше отрицателна за пръв път от края на 2016 г. (-0.4%). Като се има предвид неутралната оценка на финансовите посредници за ситуацията през първото тримесечие на настоящата година и предпазливите очаквания за икономическия растеж през следващото, вероятно по-високите инфлационни очаквания могат да се свържат със значителния ръст на цените на петрола на международните пазари, които през януари вече имаха отражение върху цените на горивата в България.

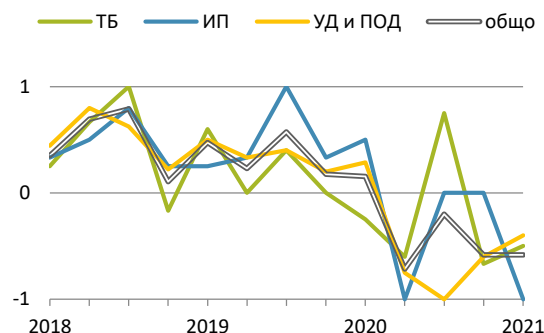
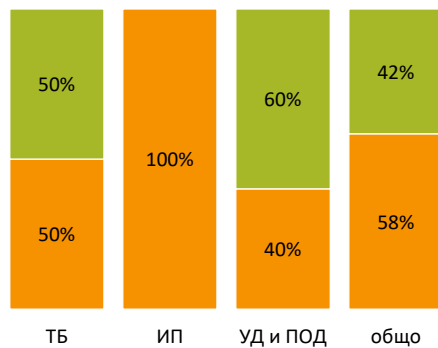
Заб.: Инфлационните очаквания на финансовите посредници са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, финансовите посредници очакват значително ускоряване на инфлацията. Когато показателят е близък до -2, съществуват очаквания за значително забавяне на инфлацията.

При наличието на дефлация в икономиката, отговор "повишение" следва да се тълкува като забавяне на дефлационния процес, а отговор "намаление" означава задълбочаване на дефлацията.

4. Какви са очакванията Ви за изменението на заетостта на годишна база през I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното?

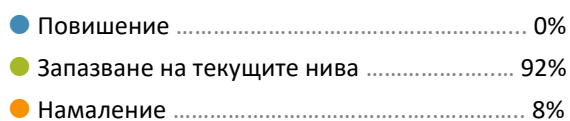

Заетостта ще продължи да намалява и през първите три месеца на годината, като балансовата оценка на анкетираните запазва стойността си от предходното издание. Данните за динамиката на безработните лица през първия месец на 2021 г. са сходни с очакванията на финансовите посредници. Броят на безработните през януари продължи да се увеличава с 24 хил. д. или 11.9% на годишна база, което беше близко до отчетените темпове в края на предходната година. Най-песимистични сред анкетираните са инвестиционните посредници, докато мненията на търговските банки са балансирани между намаление и без промяна.

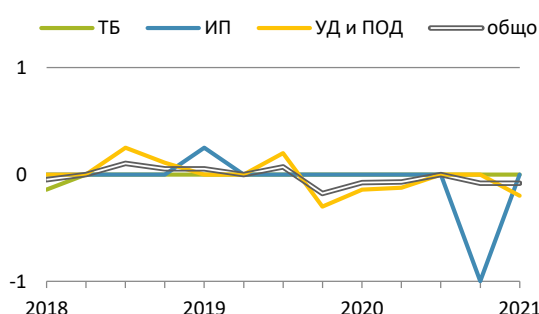
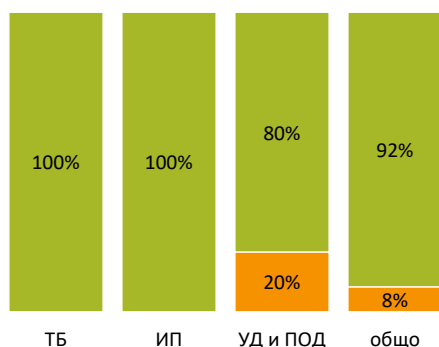

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за изменението на заетостта са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, финансовите посредници очакват силно увеличение на заетостта. Когато показателят е близък до -1, съществуват очаквания за силно намаление на заетостта.

5. Какви са очакванията Ви за динамиката на основния лихвен процент през I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното?

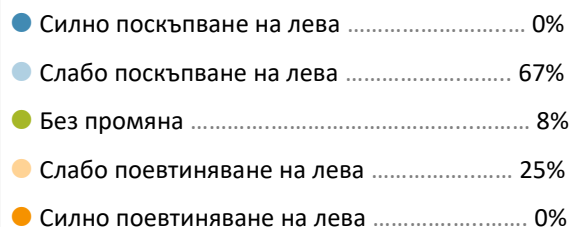

Общото очакване за динамиката на основния лихвен процент (ОЛП) през първото тримесечие остава неутрално. Търговията на междубанковия пазар през януари и февруари премина при изключително ниска активност, а среднопретегленият лихвен процент продължи да се колебае в рамките от -0.6% до -0.68%. Това не е изненадващо, на фона на увеличената ликвидност на банките. Нарастването на депозитите в банковата система продължава в значителна степен да изпреварва търсенето на кредити.

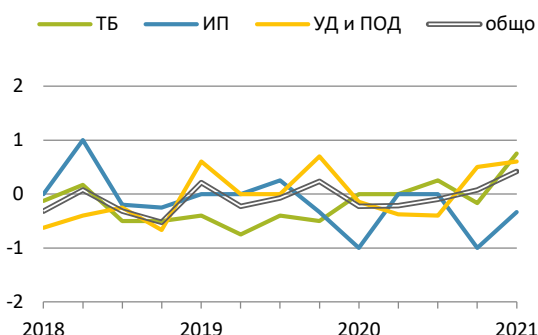
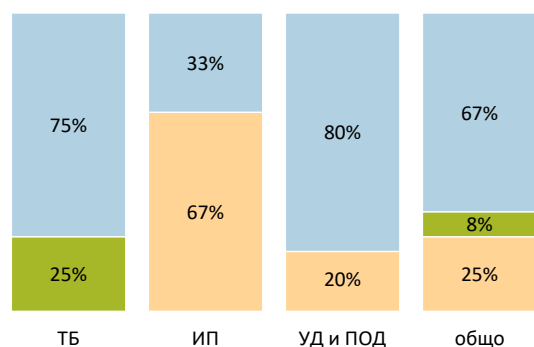

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на основния лихвен процент са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, финансовите посредници очакват нарастване на основния лихвен процент. Когато показателят е близък до -1, съществуват очаквания за неговото намаление.

6. Какви са очакванията Ви за движението на номиналния курс на лева към щатския долар през I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното?

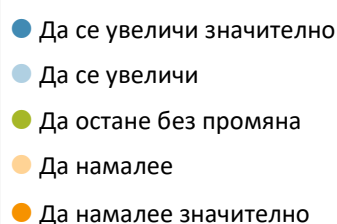

Анкетираните прогнозираят слабо поевтиняване на щатския долар спрямо лева (еврото) през първото тримесечие на 2021 г. Две трети от отговорите подкрепят това очакване, след като в предходното издание балансовият резултат сочеше запазване на нивото на валутния курс. Доларът поевтинява значително в края на 2020 г. под влияние на позитивни пазарни очаквания, свързани с избора на нов президент на САЩ и най-вече на началото на употребата на ваксините срещу COVID-19 през декември. През изминалото време от първото тримесечие на 2021 г. отчетеното ново влошаване на здравната ситуация и наложените отново ограничителни мерки в редица държави по света принудиха пазарните участници да бъдат по-предпазливи, въпреки че оптимизмът за възстановяване на световната икономика, в сравнение с 2020 г., се запази. Това компенсира в малка степен реализираните от долара загуби, поради традиционната му роля на валута убежище и беше подкрепено в краткосрочен план от спекулации относно възможно повишение на основните лихви в САЩ през 2023 г.

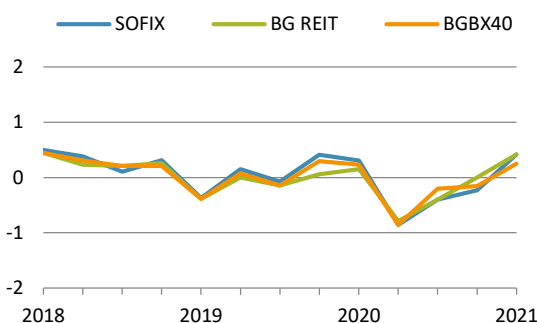
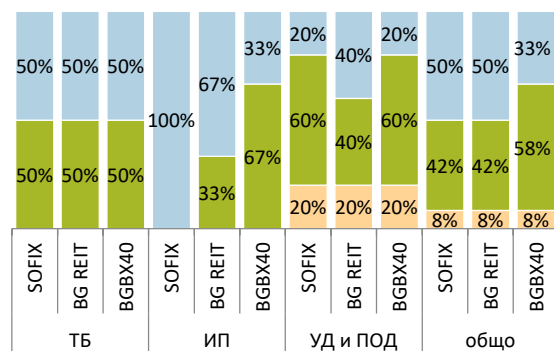

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за движението на номиналния валутен курс на лева към щатския долар са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, финансовите посредници очакват силно поскъпване на лева спрямо щатския долар. Когато показателят е близък до -2, съществуват очаквания за силно поевтиняване на лева.

7. Какви са очакванията ви за борсовите индекси през I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното?

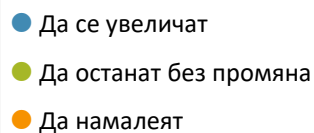

Оптимизмът на финансовите посредници по отношение на индексите на Българската фондова борса (БФБ) се завърна, като до края на първото тримесечие се очаква те леко да се повишат. В предходните три издания анкетираните предвиждаха понижения на индексите, като балансовите оценки се повишаваха постепенно. След леките повишения на индексите през декември търговията на БФБ през януари 2021 г. се активизира значително, под влияние основно на вътрешни фактори, сред които успешно първично публично предлагане на местна технологична компания. За повишаване на инвестиционния оптимизъм допринесоха и обявените намерения на две други активно търгувани на БФБ технологични компании да започнат да се търгуват на борсата във Франкфурт.

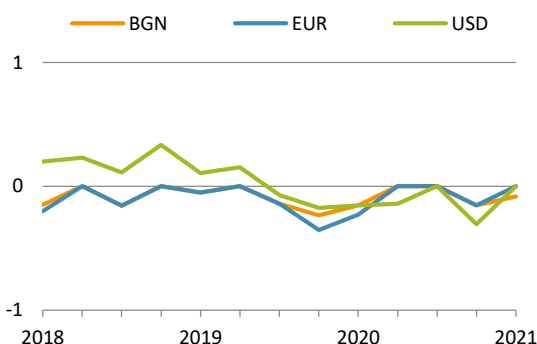
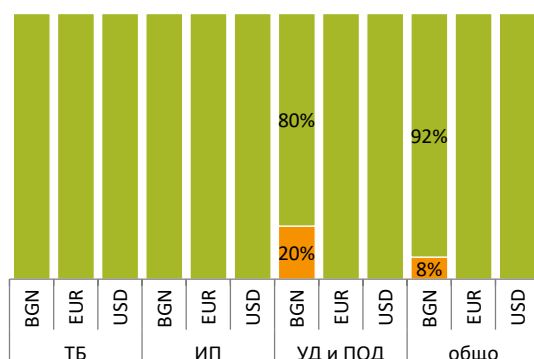

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за посоката на движение на борсовите индекси са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че финансовите посредници очакват значително нарастване на борсовите индекси. Съответно, когато показателят е близък до -2, то съществуват очаквания за тяхното намаление.

8. Какви са очакванията Ви за лихвените проценти по депозитите през I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното?

Лихвените проценти по банкови депозити ще останат без промяна през първите три месеца на 2021 г. според получените отговори. Анкетираните са единодушни относно лихвите по депозити в евро и щатски долари, но малка част от тях допускат понижението на възвръщаемостта на левовите депозити. През втората половина на 2020 г. явната тенденция на понижението на лихвените проценти по депозити се прекъсна и в края на годината се наблюдаваха символични повишения в среднопретегления лихвен процент по тези в евро и лева. През януари 2021 г. лихвите по депозитите отново леко се понижиха, но останаха много близо до средните стойности за четвъртото тримесечие. Факторите, влияещи за продължителното задържане на рекордно ниските отрицателни проценти на междубанковия пазар, продължават да оказват натиск и върху лихвените проценти по депозити, което оправдава получените от финансовите посредници мнения.

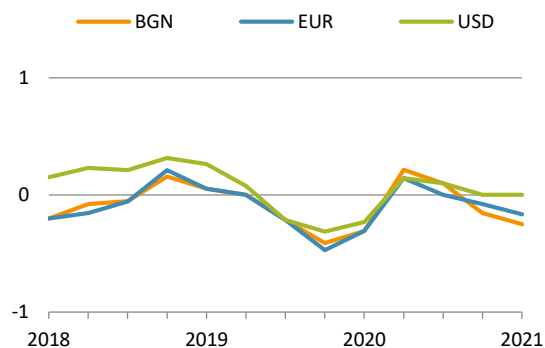
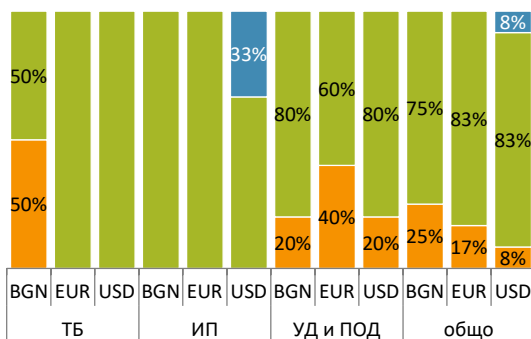
Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на лихвените проценти по депозитите в лева, евро и щатски долари са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, финансовите посредници очакват нарастване на лихвените проценти по депозитите. Когато показателят е близък до -1, съществуват очаквания за тяхното намаление.

9. Какви са очакванията Ви за лихвените проценти по кредитите през I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното?

Преобладаващата част от отговорите на финансовите посредници, участващи в анкетата на това издание, очакват лихвените проценти по кредитите да останат без промяна. Обобщената балансова оценка за тези в евро и национална валута е близко до неутралното равнище, но е леко отрицателна въпреки повишените рискове и вероятността това да се отрази върху лихвените проценти по новоотпуснатите кредити във възходяща посока. При средната цена на заемния ресурс, деноминиран в щатска валута, анкетираните не очакват значими промени.

През януари се наблюдават леки повишения на лихвените проценти за НФП и по жилищните кредити за домакинства във всички валути, като по-ниска цена на заемните средства има единствено при потребителските кредити. През четвъртото тримесечие на предходната година лихвените проценти в повечето сегменти и валути се движеха низходящо.

- Да се увеличат
- Да останат без промяна
- Да намалее

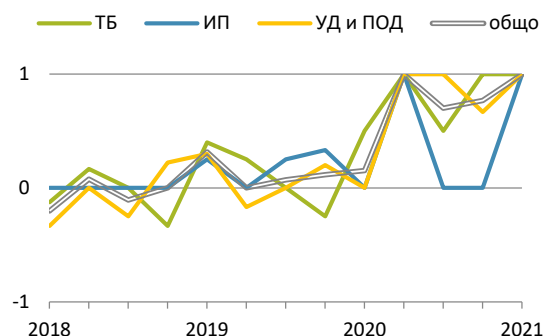
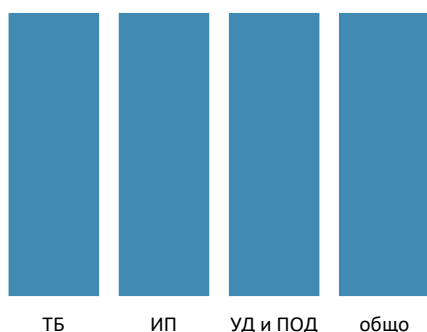
Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на лихвените проценти по кредитите в лева, евро и щатски долари са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, финансовите посредници очакват нарастване на лихвените проценти по кредитите. Когато показателят е близък до -1, съществуват очаквания за тяхното намаление.

10. Какви са очакванията Ви за нивото на междуфирмена задлъжнялост през I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното?

- Повишение 100%
- Без промяна 0%
- Намаление 0%

Според категоричното мнение на участниците в анкетата, междуфирмената задлъжнялост ще продължи да се увеличава през първото тримесечие, като обобщената балансова оценка спрямо предходното издание се повишава. Оценката на анкетираните е в синхрон с все още високата несигурност в икономиката и влошеното финансово състояние на част от фирмите, очакванията за по-ниски печалби и за фалити в директно засегнатите сектори от пандемията.

Данните за тримесечните финансови сметки за задълженията на нефинансовите предприятия по заеми и дългови ценни книжа показват леко нарастване на стойността им в края на третото тримесечие спрямо второто, когато беше в сила извънредното положение в страната и най-строгите ограничителни мерки.

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за изменението на междуфирмената задлъжнялост са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, финансовите посредници очакват значително нарастване на междуфирмената задлъжнялост. Когато показателят е близък до -1, съществуват очаквания за нейното намаление.

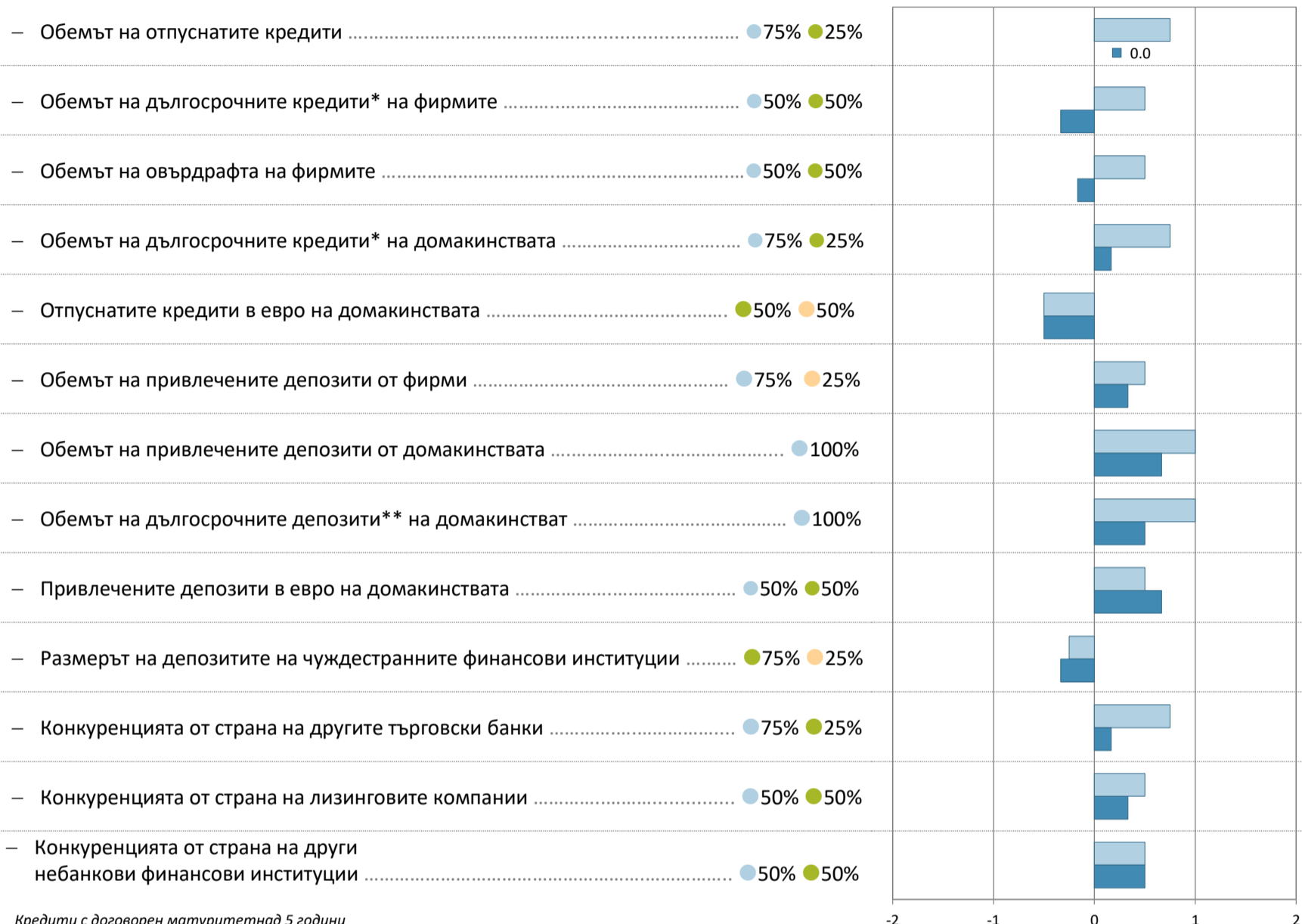
Очаквания за развитието на финансовите посредници

1. Очаквания за дейността на банките

През I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното очакване:

- Да се увеличи значително   ● Да се увеличи   ● Да остане без промяна
- Да намалее   ● Да намалее значително

■ I тримесечие на 2021
■ IV тримесечие на 2020

* Кредити с договорен матуриретеннад 5 години

** Депозити с договорен матуриретендо две години и депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца

- Очакванията на банките за дейността им през първото тримесечие на годината се подобряват спрямо оценката им от предходното издание, когато за някои от сегментите на кредитиране балансовата им оценка беше на отрицателна територия. Банките предвиждат обемът на отпуснатите кредити да нарасне умерено.
- В резултат на ограничителните мерки и икономическите ефекти от пандемията забавянето на кредита за частния сектор в края на 2020 г. беше значително. Годишният растеж на кредита за частния сектор към края на март беше 9.1%, а в края на декември се забави до 4.4%. Кредитите на нефинансовите предприятия забавиха растежа си до 3% при 5.9% в края на 2019 г. Кредитите за домакинствата също понижиха темпа си на нарастване. В края на декември той беше 6.6% при 9.5% година по-рано, като потребителските кредити бяха засегнати в по-голяма степен.
- Оценките на анкетираните банки са в синхрон с очакванията за постепенно възстановяване на икономическата активност до края на годината. Най-положителни са очакванията за дългосрочните кредити на домакинствата, докато при овърдрафта и дългосрочните кредити на фирми възстановяването ще е по-слабо.
- Привлечените депозити в банковата система ще продължат да нарастват, с изключение на тези от чуждестранни финансови институции. По-голямо ускорение банките предвиждат при привлечените депозити от домакинствата и по-слабо при тези от фирми. Вероятно това отразява и очаквания, че нагласата към спестявания ще бъде по-силно изразена във все още несигурна среда.
- Конкуренцията от страна на другите търговски банки се очаква да нарасне в най-голяма степен през първото тримесечие.

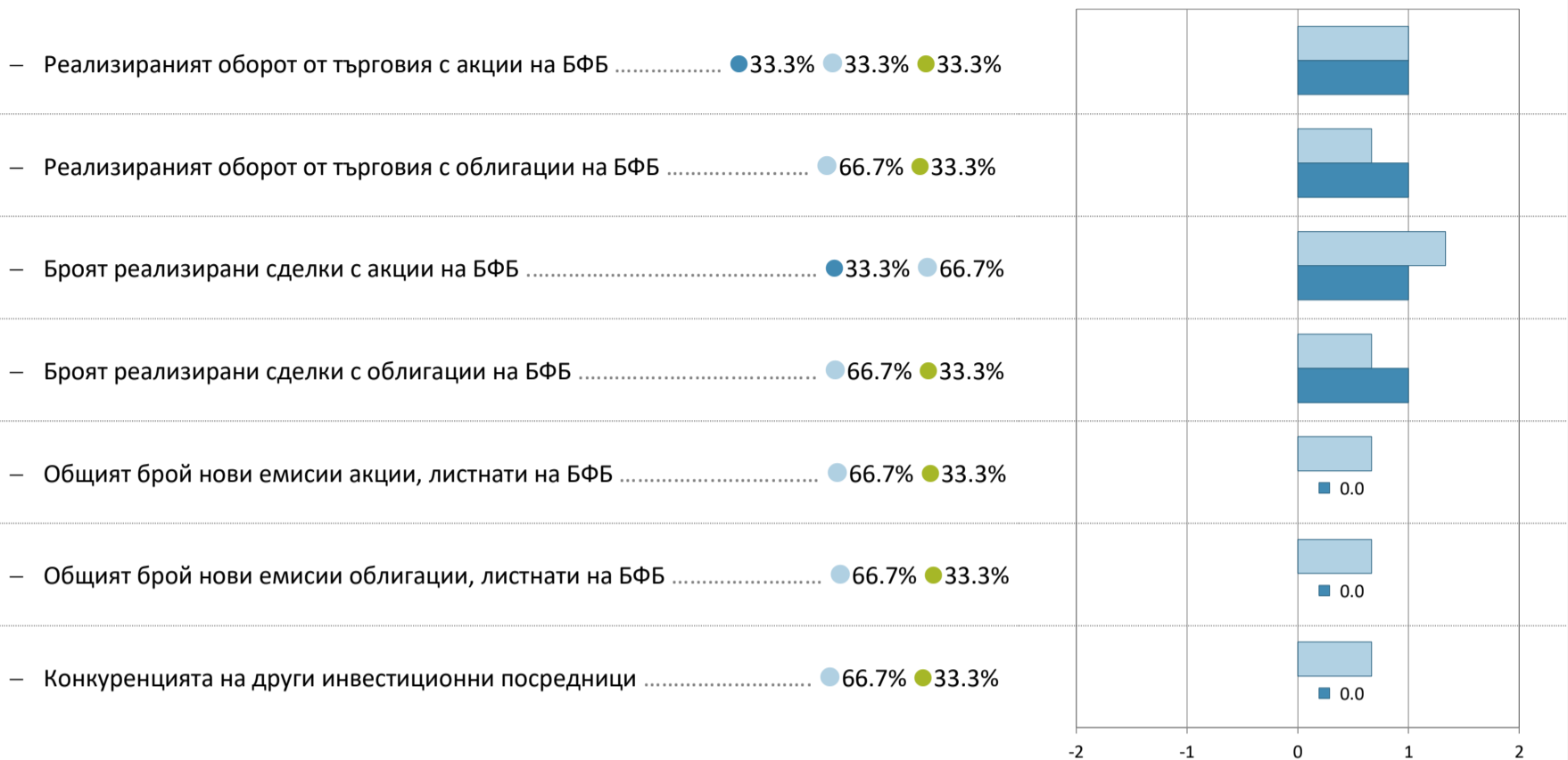
Заб.: Очакванията са представени чрез претеглени показатели, които могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

2. Очаквания за развитието на инвестиционните посредници

През I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното очакват:

- Да се увеличи значително   ● Да се увеличи   ● Да остане без промяна
- Да намалее   ● Да намалее значително

■ I тримесечие на 2021
■ IV тримесечие на 2020

- Инвестиционните посредници запазват оптимизма си относно търговията на БФБ през първото тримесечие на 2021 г. В това издание той е по-ясно изразен по отношение на пазара на акции, където участниците очакват повишение на оборота и по-силно нарастване на броя сделки.
- За първите два месеца на годината очакването за по-голям брой сделки с акции спрямо последното тримесечие на предходната година вече се реализира. Същевременно в сегмента на облигациите се наблюдава значително увеличение както на броя сделки, така и на реализирания оборот на БФБ.
- След неутралното си очакване за броя нови емисии през четвъртото тримесечие на 2020 г., посредниците очакват повече нови ценни книжа на пазара през първото тримесечие на 2021 г. През първите два месеца на пазара се появиха една нова емисия акции и една емисия облигации. Въпреки това успешното първично публично предлагане на местна компания през януари беше в основата на възхода на пазарната търговия през месеца.
- Конкуренцията между инвестиционните посредници ще се засили. Това е обяснимо, предвид относително активната търговия и нарастването на пазарната капитализация, въпреки колебливото представяне на индексите през февруари на настоящата година.

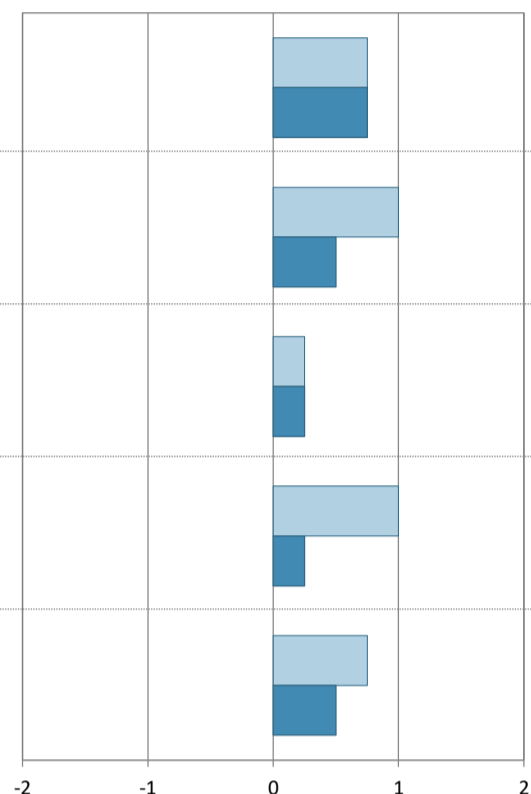
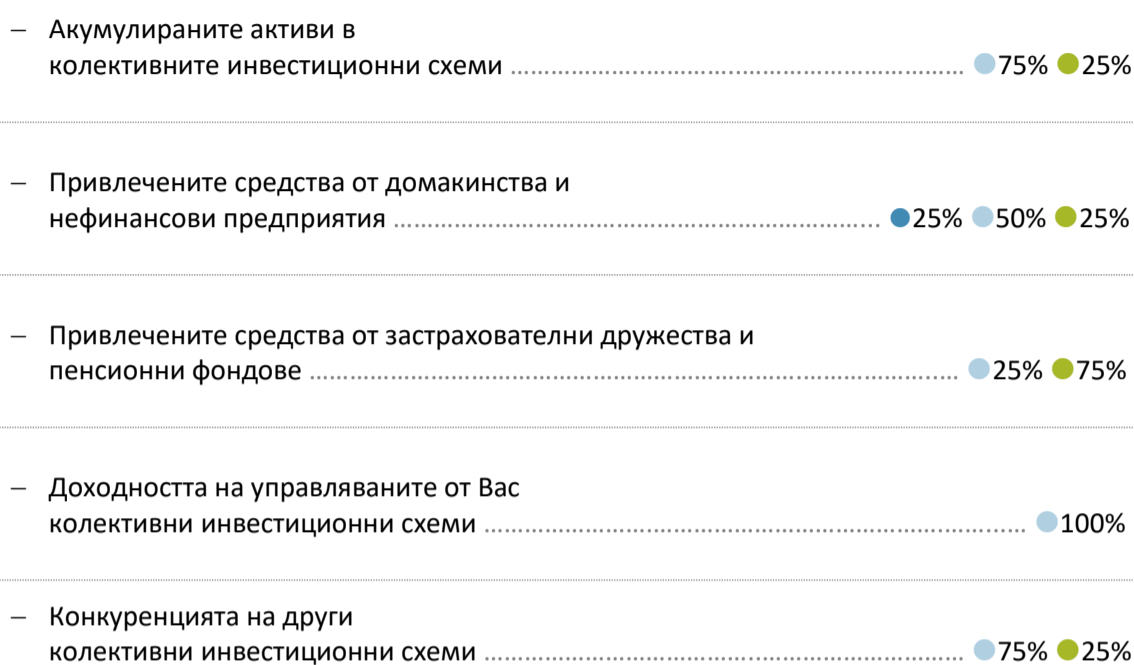
Заб.: Очакванията са представени чрез претеглени показатели, които могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

3. Очаквания на управляващите дружества

През IV тримесечие на 2020 г. спрямо предходното очакват:

- Да се увеличи значително   ● Да се увеличи   ● Да остане без промяна
- Да намалее   ● Да намалее значително

■ I тримесечие на 2021
■ IV тримесечие на 2020

- Очакванията на управляващите дружества за дейността им в началото на годината са оптимистични. Акумулираните активи ще нарастват леко, в синхрон с динамиката им през последното тримесечие на 2020 г., когато общо активите, управлявани от местните и чуждестранните инвестиционни фондове, се увеличиха с 12.2% спрямо предходното тримесечие.
- По-голямо нарастване участвалите в анкетата очакват при привлечените средства от домакинства и нефинансови предприятия. Тази оценка е на фона на растящи спестявания в банковата система и липсата на много алтернативни форми за спестяване. При повишаване на доверието и в хода на процеса на ваксинация може да се очаква по-голямо предпочитание към други алтернативи извън банковите депозити.
- Прогнозите за конкуренцията в сектора продължават да се повишават и в настоящото издание, а това може да бъде свързано с очакваното повишение на привлечени средства от нефинансовия сектор, както и с нарасналите спестявания на домакинствата и НФП, отчитайки по-високата склонност за това в хода на пандемията.
- Значително се увеличава балансовата оценка за очакваната доходност на КИС. Аргумент в полза на това е ръстът както на борсовите индекси, така и на пазарната капитализация, в края на предходната и в началото на настоящата година.

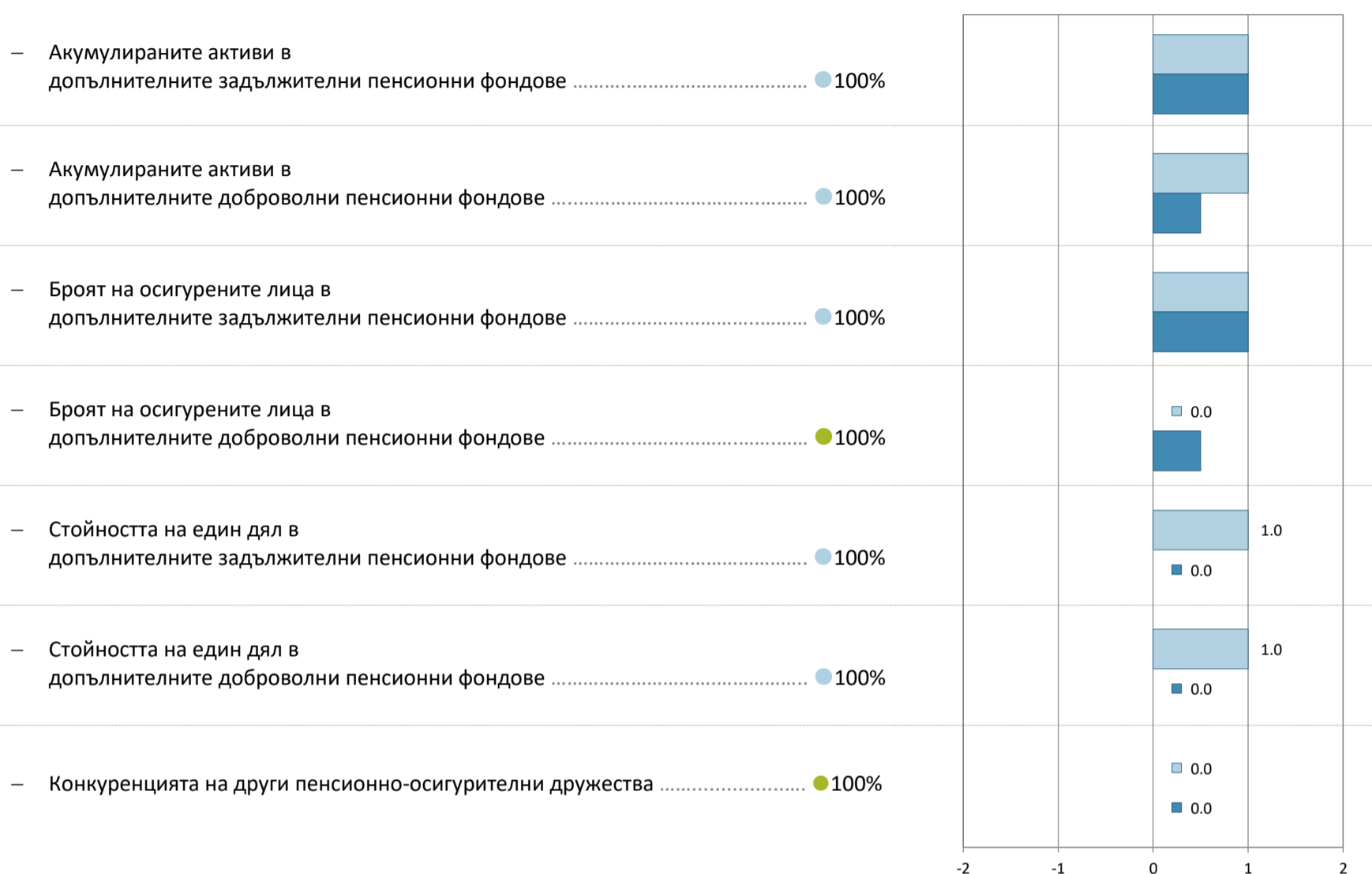
Заб.: Очакванията са представени чрез претеглени показатели, които могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

4. Очаквания на пенсионните осигурителни дружества

През I тримесечие на 2021 г. спрямо предходното очакват:

- Да се увеличи значително   ● Да се увеличи   ● Да остане без промяна
- Да намалее   ● Да намалее значително

■ I тримесечие на 2021
■ IV тримесечие на 2020

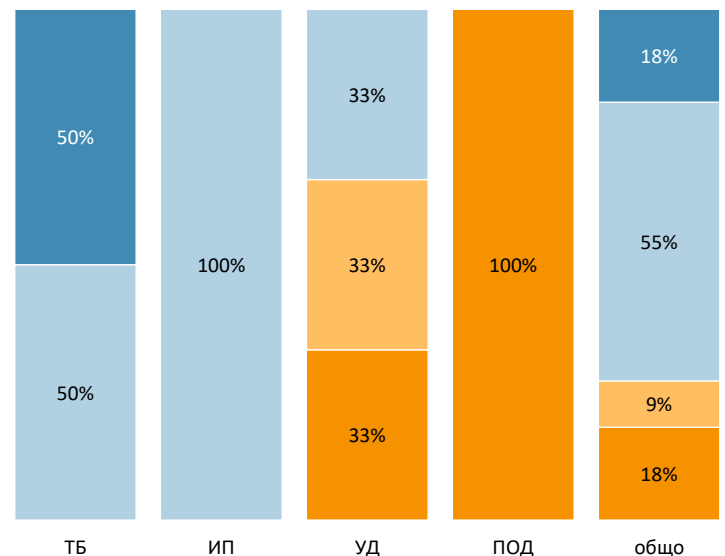
- Очакванията на ПОД за дейността им през първото тримесечие на фона на текущата ситуация са позитивни. Запазва се предвижданото от тях умерено нарастване на акумулираните активи и в допълнителните задължителни и в доброволните пенсионни фондове. Спрямо предходното издание очакванията на анкетираните се събднаха. По предварителни данни на КФН акумулираните нетни активи в системата на допълнителното пенсионно осигуряване към края на 2020 г. са почти 17.3 млрд. лв. В сравнение с края на 2019 г. нетните активи на пенсионните фондове нарастват с 10.7%, а спрямо края на септември 2020 г. нарастването е 5.1%.
- Броят на осигурените лица в допълнителните задължителни пенсионни фондове се очаква да нараства умерено, докато този в допълнителните доброволни ще остане близко до броя в края на годината. Очакванията на ПОД от предходната анкета не се реализираха изцяло след като броят на осигурени лица във фондовете за допълнително пенсионно осигуряване към 31.12.2020 г. остана без значима промяна спрямо края на третото тримесечие. Броят на осигурените в задължителните пенсионни фондове, както и на тези в доброволните нарасна минимално през последните три месеца на годината.
- Очакванията за стойността на един дял също са за умерено нарастване през първо тримесечие, на фона на положителната динамика в доходността за последното тримесечие на 2020 г. Доходността на фондовете за ДПО за периода 31.12.2018 г. - 31.12.2020 г. на годишна база отбеляза по-съществено повишение, а определената от регулатора минимална доходност от управлението на активите на УПФ и ППФ премина на положителна територия.
- Към края на 2020 г. стойностите на 1 дял на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване се повишиха спрямо тази от края на третото тримесечие, с което очакванията на ПОД от предходната анкета за липса на промяна се оказаха оптимистични от постигнатите резултати.
- Конкуренцията на други ПОД отново ще остане без промяна през първото тримесечие на годината.

Заб.: Очакванията са представени чрез претеглени показатели, които могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

Как оценявате потенциалните ефекти от мораториума върху плащанията по банкови кредити върху банковата система и българската икономика?

- Положително. Ще подпомогне засегнатите компании и домакинства от пандемията с COVID-19 в преодоляването на ликвидни проблеми, поради преустановена или намалена дейност.
- По-скоро положително. Мярката е адекватно допълнение към предприетите фискални мерки, но ще се отрази негативно върху лихвения доход на банките.
- По-скоро отрицателно. Това е временен инструмент, който няма да реши проблемите с неплатежоспособността на кредитополучателите, тъй като само отлага задълженията, а не ги опрощава.
- Отрицателно. Прекаленото акумулиране на нов дълг и продължителното задържане на ниски лихвени проценти в средносрочен и дългосрочен хоризонт ще засили рисковете пред финансовата система.
- Друго

Пандемията, породена от COVID-19, доведе до рязък икономически спад в европейските икономики и по света. Несигурността по отношение на справянето с кризата се запазва на фона на новото повишение на броя на заразените в редица държави. За да предпазят домакинствата и бизнеса, регулаторите и надзорните органи на ЕС предприеха редица мерки, за да подкрепят банките да продължат да кредитират реалната икономика и да увеличат възможността им да поемат загуби, свързани с пандемията.

В тази все още несигурна среда и множеството неясноти по отношение на изхода от пандемията (в т.ч. и по отношение на риска с новите щамове на вируса и хода на ваксинацията), идва въпроса и за продължителността на прилаганите от правителствата и централните банки мерки. Въпреки оптимистичните очаквания на Европейската комисия в Зимната макроикономическа прогноза 2021 г. относно по-силно икономическо възстановяване през втората половина на годината, рисковете, свързани с изхода от пандемията, остават високи.

В началото на април 2020 г. Управителният съвет на Българската народна банка (БНБ) прие решение, че ще спазва гласуваните в Европейския банков орган (ЕБО) насоки относно законодателните и частните мораториуми върху плащания по кредити във връзка с COVID-19¹ и утвърди представения от Асоциацията на банките в България (АББ) проект на Ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества. По своята същност този инструмент е краткосрочен и цели да подпомогне фирми и граждани, изпитали затруднения, в резултат от мерките срещу COVID-19. В същото време обаче налагането на такава мярка може да се отрази неблагоприятно върху кредитните институции, доколкото прекратените плащания по отпуснати кредити ще доведат до допълнителни разходи и капиталови изисквания за банките, което беше отчетено като риск от ЕБО. Съгласно насоките на ЕБО за срока на действие на мораториума отлаганията на плащания по банкови кредити няма да водят до прекласифициране на експозиции под формата на реструктуриране или неизпълнение. През декември 2020 г. БНБ утвърди

искане на АББ за удължаване на сроковете в мораториума върху плащанията, като крайния срок за отсрочване на задължения беше удължен до края на 2021 г.² По данни на БНБ към края на 2020 г. по Реда за отсрочване са одобрени общо 89 478 броя кредити с брутен размер 8 074 млн. лв.

Несигурност за домакинствата и компаниите относно бъдещото им финансово състояние и възможността за погасяване на текущите им задължения има след изтичането на удължения срок за мораториума върху кредитните задължения. Този фактор обаче не е специфичен само за България, тъй като частни и/или публични мораториуми бяха приложени и в другите страни от ЕС. В този контекст Европейската комисия (ЕК) наскоро обяви в свое съобщение, че работи по План за справяне с необслужваните кредити след пандемията³. В съобщението се посочва, че ЕК е готова да предостави помощ на държавите членки, чрез Инструмента за техническа подкрепа, наред с другите обсъждани мерки като: разработване на национални стратегии за необслужваните кредити, засилване на способността на надзорните органи да се справят с нарастващите им нива, укрепване на националните рамки, регулиращи събирането на дългове, несъстоятелността, реструктурирането на дългове и други. В съобщението си ЕК призовава Европейския парламент, Съвета и държавите членки да гарантират, че стратегията за справяне с проблемните кредити ще се прилага координирано, както на равнището на Съюза, така и на национално ниво, както и за бързо приемане на мерки.

След края на срока за отсрочване на задължения се очаква делът на необслужваните кредити да нарасне, което ще окаже натиск върху качеството на активите на банките. След изтичането на частния мораториум най-вероятно икономическите ефекти от пандемията, причинена от COVID-19 ще се проявят с известно забавяне във времето, като техният мащаб ще зависи от степента на икономическо възстановяване на икономиките, в т.ч. и в България.

¹<https://www.eba.europa.eu/banks-report-significant-use-covid-19-moratoria-and-public-guarantees>
https://www.bnb.bg/PressOffice/POPressReleases/POPRDate/PR_20200403
 BG;
https://www.bnb.bg/PressOffice/POPressReleases/POPRDate/PR_20200410
 BG

²https://www.bnb.bg/PressOffice/POPressReleases/POPRDate/PR_20201211_BG

³https://ec.europa.eu/finance/docs/law/201216-communication-non-performing-loans_en.pdf

В този контекст в настоящото издание попитахме финансовите посредници как оценяват потенциалните ефекти от мораториума върху плащанията по банкови кредити върху банковата система и българската икономика.

Над половината от анкетираниите (55%) оценяват въведения мораториум като положителна мярка, която е адекватно допълнение към предприетите фискални мерки, но ще се отрази негативно върху лихвения доход на банките. Около 18% от мненията са твърдо в подкрепа на частния мораториум. Според тях това ще помогне за преодоляването на ликвидните проблеми на включилите се засегнати фирми и домакинства.

Също 18% от финансовите посредници споделят мнение, че прекаленото акумулиране на нов дълг и продължителното задържане на ниски лихвени проценти в средносрочен и дългосрочен хоризонт ще засили рисковете пред финансовата система, като ПОД са категорични в това отношение. Около 9% считат, че тази мярка е временен инструмент, който няма да реши проблемите с неплатежоспособността на кредитополучателите. Един от финансовите посредници е посочил различен от предложените отговори. Според него по-бързи и гъвкави процедури по несъстоятелност биха били по-полезни на икономиката в дългосрочен план, докато частните мораториуми могат да имат неблагоприятни ефекти.

Изследването е осъществено на базата на анкети. Събраните отговори са получени до 22 януари 2021 г.

Участници в анкетата остават анонимни и не се оповестяват публично.

Тези оценки и очаквания може да не съвпадат с анализите и прогнозите на Министерството на финансите. Изследването не трябва да се възприема като препоръка за инвестиране или вземане на решение за ползване на услугите на финансовите посредници. МФ не поема отговорност за понесени загуби от трети лица, вследствие използването на информация, публикувана в изследването.

ISSN 2367-4733

© Министерство на финансите, 2021 г.

Дирекция "Икономическа и финансова политика"

София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102

<http://www.minfin.bg/bg/page/870>

e-mail: secretary.evp@minfin.bg